

ปัจจัยพหุระดับที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

The Multilevel Factors Effecting on the Effectiveness of Administration

of the Extended Secondary Schools in the Northeast Region of Thailand

กฤตชญา วิเชียรเพริศ^{1*} ธีระวัฒน์ เยี่ยมแสง² และ ดิเรก พรสีมา³

Gritchaya Vichaenprid^{1*} Tirawat Yeamsang² and Direk Pornsima³

¹นักศึกษาลัทธิศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Doctor of Philosophy Program in Educational Management, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University

²อาจารย์ หลักสูตรศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Lecturer, Department of Educational Management, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University

³อาจารย์ หลักสูตรศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Lecturer, Department of Educational Management, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของโรงเรียน ปัจจัยระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน ระดับโรงเรียน ที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การวิเคราะห์ข้อมูลพหุระดับใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เชิงเส้นตรงระดับลดหลั่น ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยระดับนักเรียน พบว่าการสนับสนุนของผู้ปกครอง พฤติกรรมด้านการเรียน และแรงจูงใจในการเรียน มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการทางสถิติที่ระดับ .05 และปัจจัยระดับนักเรียนด้านแรงจูงใจในการเรียนได้รับอิทธิพลจากบรรยากาศการเรียนการสอนในระดับห้องเรียน ปัจจัยระดับห้องเรียนพบว่าคุณภาพการสอนของครูมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการทางสถิติที่ระดับ .001 ปัจจัยระดับโรงเรียนพบว่า วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร, พฤติกรรมการบริหารด้านการเป็นผู้นำ และบรรยากาศโรงเรียน มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการทางสถิติที่ระดับ .01, .05 และ .05 ตามลำดับ ส่วนวัฒนธรรมโรงเรียน มีอิทธิพลต่อค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของคุณภาพการสอนของครูที่มีต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ, การวิเคราะห์พหุระดับ

Abstract

The purposes of this research were to study : 1) the investigate level of effectiveness in the educational extended schools; 2) the investigate factors in three different levels- the student, the classroom, and the school level effecting on the school effectiveness.

* Corresponding author. Tel.: +66 (0) 43811211; Mobile +66 (0)8 72224867

Email address : Gritchaya@Gmail.com

The result were as follows: The effectiveness level was moderate level. The student-level factors was found that the parental support, behavior in learned, and motivated in learn were significantly at .05 levels. It was also found that motivated in learn was effected by the classroom climate, the classroom-level factor and the quality of teachers was significantly effecting on the school effectiveness at .001 level. The school-level factor were found that the principal vision, the school leadership, and the school climate were significantly effecting on the school effectiveness at .01, .05, and .05 levels. It was also found that the school culture was significantly effecting on the regression efficiency of quality of the teachers in the educational extended schools at .05 level.

Keywords: Academic Effectiveness, Multi-level Factors.

บทนำ

การศึกษาขั้นพื้นฐานมีสถานศึกษาเป็นองค์กรทางสังคม ทำหน้าที่ขับเคลื่อนการจัดการศึกษาให้กับประชาชน โดยการบริหารสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีขอบข่ายและภารกิจที่สำคัญ 4 ประการ คือ การบริหารวิชาการ การบริหารบุคคล การบริหารงบประมาณ และการบริหารทั่วไป ภารกิจทั้ง 4 ประการนี้ การบริหารงานวิชาการถือว่าเป็นภารกิจที่มีความสำคัญมากที่สุด โดยมีงานด้านอื่นๆ เป็นงานสนับสนุนให้งานด้านวิชาการประสบผลสำเร็จ งานวิชาการจะดำเนินไปอย่างไรขึ้นอยู่กับพิมพ์เขียว (Blueprint) ที่กำหนดไว้เป็นกรอบใหญ่คือหลักสูตรที่ใช้อยู่ในขณะนั้น งานบริหารวิชาการจึงถือได้ว่าเป็นหัวใจของการบริหารสถานศึกษาดังนั้นงานวิชาการจึงมีใช้เพียงแต่ให้นักเรียนอ่านออกเขียนได้ ทำเลขเก่งเท่านั้น แต่หมายรวมรวมถึงการดำรงชีวิตในสังคมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขด้วย

ในขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการทั้ง 17 เรื่อง ในเรื่องการบริหารหลักสูตรก็ถือเป็นปัจจัยหลักที่ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ ผลจากการบริหารหลักสูตรสามารถตรวจสอบได้จากผลลัพธ์ต่างๆ ที่ปรากฏเป็นสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนที่แสดงถึงประสิทธิผลของการบริหารหลักสูตรของโรงเรียนได้คือรายงานผลการทดสอบคุณภาพการศึกษาระดับชาติ (O - NET) จากสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) เพื่อนำมาเป็นตัวชี้วัดสำคัญในการประกาศรับรองมาตรฐานการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้นๆ จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ความสำคัญดังกล่าวพบได้ในตัวบ่งชี้ที่ 5 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน หากสถานศึกษาใดพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้ไม่ผ่าน ตามเกณฑ์ของตัวบ่งชี้ สถานศึกษานั้นๆ ย่อมไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานตัวบ่งชี้ดังกล่าวจึงนับเป็นเครื่องบ่งบอกคุณภาพของผู้เรียนที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาโดยรวม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2555)

ประสิทธิผลของการจัดการศึกษา ที่ประเมินจากคะแนน O-NET นี้ ผู้มีส่วนสัมพันธ์ในกระบวนการบริหารงานวิชาการได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นผู้บริหารหลักสูตรระดับโรงเรียน ครูผู้สอนที่เป็นผู้นำหลักสูตรไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนในระดับห้องเรียนเพื่อให้เกิดประสบการณ์แก่ผู้เรียน และระดับนักเรียนที่เป็นผลผลิตของสถานศึกษาดังนั้น จึงน่าสนใจว่าทั้ง 3 ระดับ แต่ละระดับมีปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการของสถานศึกษา

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ที่จัดตั้งขึ้นในแต่ละตำบลย่อมมีระดับความพร้อมแตกต่างกันไปตามบริบทของพื้นที่อันเป็นที่ตั้งโรงเรียน จึงสมควรที่จะศึกษาว่าโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่ผ่านการรับรองมาตรฐานและมีผลคะแนน O-NET ระดับดี จะมีประสิทธิผลอยู่ในระดับใดและมีปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพลส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน

ผู้วิจัยในฐานะรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งนับเป็นผู้บริหารระดับสูงของสำนักงานเขตพื้นที่ มีหน้าที่กำกับดูแล และขับเคลื่อนการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จึงมีความต้องการทราบปัจจัยในระดับที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อเป็นประโยชน์ในการวางแผนดำเนินการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพบรรลุตัวบ่งชี้ข้อดังกล่าว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยระดับนักเรียน ปัจจัยระดับห้องเรียนและปัจจัยระดับโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีผลประเมินภายนอก รอบที่สาม ได้คะแนนประเมิน 90 คะแนนขึ้นไป และผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากคะแนน O-NET ระดับดี พบว่ามีจำนวน 266 โรงเรียน ในปีการศึกษา 2556

ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในปีการศึกษา 2556 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556) กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนผ่านการประเมินมาตรฐานการศึกษาภายนอก รอบสามของสมศ. เจาะจงจากสถานศึกษาที่มีผลประเมินภายนอก รอบสาม ได้คะแนน 90 คะแนนขึ้นไป จากจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า มีจำนวน 266 โรงเรียน โดยกำหนดผู้ตอบแบบสอบถามเป็นกลุ่มตัวอย่างแทนประชากรเป็น ผู้บริหารทั้งสิ้น 266 คน ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนละ 2 คน รวมครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 532 คน ครูผู้สอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนละ 2 คน รวมครูผู้สอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 532 คน รวมเป็นครูผู้สอน 1,064 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เลขที่ 1, 3, 5 และ 7 หรือเลขที่จำนวนคี่ 4 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เลขที่ 1, 3, 5 และ 7 หรือเลขที่จำนวนคี่ 4 คน จำนวนโรงเรียนละ 8 คน รวมนักเรียน 2,128 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 3,458 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในการการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้จัดตัวแปรอิสระแบบพหุระดับเป็น 3 ระดับ ดังนี้

- 1) ปัจจัยระดับโรงเรียน ได้แก่ (1) วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร (2) ภาวะผู้นำทางวิชาการ (3) พฤติกรรมด้านการเป็นผู้นำ (4) วัฒนธรรมโรงเรียน (5) บรรยากาศโรงเรียน
- 2) ปัจจัยระดับห้องเรียน ได้แก่ (1) คุณภาพการสอนของครู (2) พฤติกรรมการสอนของครู (3) แรงจูงใจในการทำงานของครู (4) บรรยากาศการเรียนการสอน
- 3) ปัจจัยระดับนักเรียน ได้แก่ (1) แรงจูงใจในการเรียน (2) พฤติกรรมการเรียน (3) เจตคติต่อการเรียน (4) การสนับสนุนของผู้ปกครอง

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยอ้างอิงจากคะแนนการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET : Ordinary National Education Test)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามและแบบวัดที่ใช้วัดตัวแปรที่ศึกษาวิจัย ทั้งหมด จำนวน 4 ฉบับ ดังนี้ ฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา แบ่งเป็น 6 ตอน มีค่าความเที่ยง .959 ฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามสำหรับครู แบ่งเป็น 5 ตอน มีค่าความเที่ยง .980 ฉบับที่ 3 แบบสอบถามสำหรับนักเรียน แบ่งเป็น 5 ตอน มีค่าความเที่ยง .995 ฉบับที่ 4 แบบวัดประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโดยเก็บข้อมูลจากคะแนน O-NET ของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 รายคนที่ตอบแบบสอบถาม โดยขอความร่วมมือครูประจำชั้นนักเรียนที่ตอบแบบสอบถามกรอกคะแนน O-NET ปีการศึกษา 2556 ของนักเรียนชั้น ป.6 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 8 กลุ่มสาระตามตารางที่กำหนดให้ได้รับแบบสอบถามคืนทั้งหมด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมเพื่อวิเคราะห์หาค่าสถิติต่างๆ ดังนี้

4.1 วิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่ออธิบายปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ซึ่งครอบคลุมตัวแปรอิสระ 3 ระดับ ได้แก่ ระดับโรงเรียน ระดับห้องเรียน และระดับนักเรียน โดยการหาความถี่ ค่าร้อยละ การหาค่าเฉลี่ย

ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

1) หาค่าความถี่และค่าร้อยละ เพื่ออธิบายลักษณะทางเชิงสังคมของปัจจัยระดับโรงเรียน ปัจจัยระดับห้องเรียน และปัจจัยระดับนักเรียน

2) หาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายลักษณะของปัจจัยระดับโรงเรียน ปัจจัยระดับห้องเรียน และปัจจัยระดับนักเรียน

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ด้วยเทคนิค HLM (Hierarchical Linear Model) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ตามกรอบแนวคิดการวิเคราะห์พหุระดับ (สมถวิล วิจิตรวรรณ, สุภมาส อังสุโชติ และ รัชนิกุล ภิญญานวนวัฒน์, 2553)

3) การวิเคราะห์ระดับนักเรียน (Micro Level หรือ Within-Class Analysis)

(1) การวิเคราะห์โมเดลว่าง (Null Model)

(2) การวิเคราะห์โมเดลอย่างง่าย (Simple Model)

2) การวิเคราะห์ระดับห้องเรียน (Macro Level หรือ Between-Classroom Analysis)

3) การวิเคราะห์ระดับโรงเรียน (Macro Level หรือ Between-School Analysis)

สรุปและอภิปรายผล

1. สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาปัจจัยพระระดับที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ครั้งนี้ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์และสมมุติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ สรุปได้

1.1 ผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยวัดจากคะแนนทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2556 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อแสดงค่าในคะแนนมาตรฐาน T พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 46.35$) ประสิทธิภาพด้านผู้บริหารอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$) ประสิทธิภาพด้านห้องเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 4.16$) ประสิทธิภาพด้านผู้เรียนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 4.02$) โดยรวมประสิทธิผลทั้งสามด้านอยู่ในระดับมาก

1.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ปัจจัยระดับนักเรียน ปัจจัยระดับห้องเรียนและปัจจัยระดับโรงเรียน นำเสนอผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์โมเดล ระดับนักเรียน

ตัวแปรนักเรียน	Fixed effects		
	Coefficient	SE	t
Intercept ; β_{0j}	46.345	0.401	111.638***
MOTS slope; β_{1j}	0.453	0.226	2.008*
BEHS slope; β_{2j}	0.474	0.194	2.443*
SUPS slope; β_{3j}	0.406	0.156	2.603**
ตัวแปรนักเรียน	Random effects		
	Variance.C	df	c ²
Intercept ; β_{0j}	6.326	261	1153.121***
MOTS slope; β_{1j}	2.364	261	302.402*
BEHS slope; β_{2j}	0.141	261	286.915**
SUPS slope; β_{3j}	0.132	261	287.879*
R2HLM = 0.589			

*p<0.05 **p < 0.01 ***p<0.001

จากตารางที่ 1 ระดับนักเรียน พบว่า การสนับสนุนของผู้ปกครอง (SUPS) พฤติกรรมด้านการเรียน (BEHS) และ แรงจูงใจในการเรียน (MOTS) ทั้ง 3 ปัจจัย มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วน ปัจจัยอื่นไม่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ และปัจจัยระดับนักเรียนโดยรวมทุกปัจจัยสามารถร่วมกันอธิบายประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ โดยประมาณ ร้อยละ 58.90 ($R^2 = 0.589$)

และผลการวิจัยพบว่าปัจจัยระดับนักเรียนด้านแรงจูงใจในการเรียนได้รับอิทธิพลจากบรรยากาศการเรียนการสอนในระดับห้องเรียน

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์โมเดล ระดับห้องเรียน

ตัวแปรห้องเรียน	Fixed effects		
	Coefficient	SE	t
Intercept ; j	46.345	0.401	115.639***
QUAT slope; 1j	3.041	0.643	4.723***
ตัวแปรนักเรียน	Random effects		
	Variance.C	df	c ²
Intercept ; 0j	39.198	265	3222.4***
MOTS slope;1j	1.197	265	280.355
BEHS slope;2j	1.029	265	347.430
SUPS slope;3j	0.188	265	264.871
R2HLM = 0.006			

*p<0.05 **p < 0.01 ***p<0.001

จากตารางที่ 2 ปัจจัยระดับห้องเรียนพบว่า คุณภาพการสอนของครู มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แสดงว่าปัจจัยระดับห้องเรียน คือ คุณภาพการสอนของครู (QUAT) มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ส่วนปัจจัยอื่น ๆ ไม่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ

ปัจจัยระดับห้องเรียนโดยรวมทุกปัจจัย สามารถร่วมกันอธิบายประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ โดยประมาณ ร้อยละ .6 ($R^2 = 0.006$)

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์โมเดล ระดับโรงเรียน

ตัวแปรโรงเรียน	Fixed effects		
	Coefficient	SE	t
Intercept ; j	46.345	0.339	136.600***
VISA slope; 1j	4.283	1.459	2.936**
LEAA slope; 2j	4.121	1.939	2.125*
CLIA slope; 3j	3.816	1.511	5.525*
R2HLM = 0.804			

*p<0.05 **p < 0.01 ***p<0.001

จากตารางที่ 3 ปัจจัยระดับโรงเรียนพบว่า วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร (VISA) มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พฤติกรรมการบริหารด้านการเป็นผู้นำ (LEAA) และบรรยากาศโรงเรียน (CLIA) ทั้ง 2 ปัจจัยมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัจจัยอื่นไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า ปัจจัยระดับโรงเรียน คือ วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร (VISA) พฤติกรรมการบริหารด้านการเป็นผู้นำ (LEAA) และบรรยากาศโรงเรียน (CLIA) มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการและพบว่า วัฒนธรรมโรงเรียน มีอิทธิพลต่อค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของคุณภาพการสอนของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปัจจัยระดับโรงเรียนโดยรวมทุกปัจจัย สามารถร่วมกันอธิบายประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ โดยประมาณร้อยละ 80.4 ($R^2 = 0.804$)

2. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยปัจจัยพหุระดับที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ความสอดคล้องของผลการวิจัยกับกรอบความคิดในการวิจัยและสมมติฐาน

ผลการวิจัยครั้งนี้มีความสอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัยและสมมติฐานการวิจัยกล่าวคือมีตัวแปรต้นระดับนักเรียน ระดับห้องเรียนและระดับโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อการบริหารวิชาการอย่างมีนัยสำคัญ โดยพบว่าตัวแปรระดับนักเรียนคือ การสนับสนุนของผู้ปกครอง (SUPS) พฤติกรรมด้านการเรียน (BEHS) และ แรงจูงใจในการเรียน (MOTS) ตัวแปรระดับห้องเรียน คือ คุณภาพการสอนของครู (QUAT)

ตัวแปรระดับโรงเรียนคือ วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร (VISA) พฤติกรรมการบริหารด้านการเป็นผู้นำ (LEAA) และ บรรยากาศโรงเรียน (CLIA)

2.2 ระดับประสิทธิผลการบริหารวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาคะแนนรายกลุ่มสาระของหลักสูตร พบว่า คะแนนกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา สูงกว่ากลุ่มสาระอื่นแต่อยู่ในระดับปานกลางตามเกณฑ์ของ สทศ.เมื่อเปรียบเทียบในทุกกลุ่มสาระแล้ว ค่าเฉลี่ยคะแนนทดสอบ O-NET ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนืออยู่ในระดับต่ำกว่า

ค่าเฉลี่ยของสังกัด (สพฐ.) และของทุกสังกัดทั้งประเทศ จึงสรุปว่าประสิทธิผลการบริหารวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนืออยู่ในระดับปานกลาง

2.3 ปัจจัยพหุระดับที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1) การสนับสนุนของผู้ปกครอง (SUPS) ผลการวิจัยพบว่าการสนับสนุนของผู้ปกครองมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการ แสดงว่าการสนับสนุนของผู้ปกครองในครอบครัวเป็นปัจจัยสำคัญสนับสนุนเบื้องต้นต่อความสำเร็จทางการศึกษาของนักเรียน ทั้งนี้ เพราะสถาบันครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานทางสังคมที่ปลูกฝัง พฤติกรรม ค่านิยมและเจตคติ ให้แก่นักเรียนทุกคน เป็นลำดับแรก ครอบครัวที่อบอุ่นพ่อแม่จะแสดงออกถึงความรักใคร่และส่งเสริมให้เด็กได้แสดงออกถึงความรู้สึกของตนเอง ความคงเส้นคงวาด้านอารมณ์ของพ่อแม่จะลดความวิตกกังวลของเด็ก ซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับการวิจัยที่พบว่า การเอาใจใส่ของผู้ปกครองต่อการเรียน ส่งอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน และ ส่งอิทธิพลทางอ้อมไปยังประสิทธิผลของโรงเรียน (ถาวร เล็งเอียด, 2550)

2) พฤติกรรมด้านการเรียน (BEHS) ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมด้านการเรียน มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการ พฤติกรรมด้านการเรียนของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับความสนใจใฝ่รู้และการเอาใจใส่ต่อบทเรียนซึ่งเป็นพฤติกรรมสำคัญที่ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงได้ สอดคล้องกับงานวิจัยที่มีการศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมทางการเรียนของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ พบว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมเรียนดีจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงสำหรับนักเรียนที่มีพฤติกรรมทางการเรียนไม่ดีจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ (รุ่งทิพย์ พรหมศิริ, 2549)

3) แรงจูงใจในการเรียน (MOTS) ผลการวิจัยพบว่าแรงจูงใจในการเรียนมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการ สอดคล้องกับงานวิจัยที่พบว่าตัวแปรพยากรณ์ที่ดีของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่ามี 5 ตัวแปร ได้แก่ เจตคติที่มีต่อรายวิชานั้น แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เพศ บิดามารดาจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และการส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง ดังนั้นผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจึงมีแนวโน้มที่จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงด้วย (ประยูร ไชยวรรณ, 2548)

4) คุณภาพการสอนของครู (QUAT) ผลการวิจัยพบว่าคุณภาพการสอนของครูมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการ คุณภาพการสอนของครูเป็นพฤติกรรมสำคัญกล่าวคือ ถ้าการสอนมีคุณภาพดีแล้ว ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนทั้งในด้านความรู้ความเข้าใจ ความคิดและธรรมจริยา ตลอดจน เจตคติต่างๆ ที่มีต่อวิชาเรียนน่าจะสูงตามไปด้วย คุณภาพการสอน เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยผ่านทางเจตคติต่อวิชาที่ผู้เรียนชอบ คุณภาพการสอนเป็นความสามารถของครูในการสร้างความเข้าใจกระจำในการเรียนการสอนให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ดังนั้นพฤติกรรมการสอนของครูจึงเป็นตัวกำหนดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้เป็นอย่างมาก (วิมล ประจักษ์, 2554)

5) วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร (VISA) ผลการวิจัยพบว่าวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการ แสดงว่า วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร เป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลให้โรงเรียนมีประสิทธิผลทางวิชาการสูงขึ้น ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีความสำคัญประดุจผู้คุมกลไกขับเคลื่อนสิ่งต่างๆ ของโรงเรียนไปทุกส่วน สิ่งหนึ่งที่ผู้บริหารโรงเรียนขาดไม่ได้เลยก็คือ การเป็นผู้มองการณ์ไกล การวางแผนงานและสามารถคาดคะเนอนาคตอย่างเป็นระบบเพื่อพาองค์กรและสมาชิกทั้งหลายไปในทิศทางที่พึงประสงค์

6) พฤติกรรมการบริหารด้านการเป็นผู้นำ (LEAA) ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมการบริหารด้านการเป็นผู้นำมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการ พฤติกรรมการบริหารด้านการเป็นผู้นำเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลให้โรงเรียนมีประสิทธิผลทางวิชาการสูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยที่พบว่าภาวะผู้นำส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา (ปราโมศ อัสโร, 2554)

7) บรรยาภาครโรงเรียน (CLIA) ผลการวิจัยพบว่าบรรยาภาครโรงเรียนมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการ แสดงว่าบรรยาภาครโรงเรียน เป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลให้โรงเรียนมีประสิทธิผลทางวิชาการสูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยที่พบว่าบรรยาภาครการทำงานส่งผลทางบวกต่อคะแนนเฉลี่ยประสิทธิผลของโรงเรียน (มนตรี รัตนจิตตวิญญู, 2554)

8) ปัจจัยระดับนักเรียนด้านแรงจูงใจในการเรียนได้รับอิทธิพลจากบรรยาภาครเรียนการสอนในระดับห้องเรียน สอดคล้องกับงานวิจัย ที่พบว่า ผู้สอนจะเป็นองค์ประกอบสำคัญในการจัดการเรียนการสอน

เพราะผู้สอนจะเป็นผู้กำหนด บรรยาภาครเกี่ยวกับการเรียนการสอนว่าจะให้เป็นไปในรูปแบบใด (กัญญศิริ จันทรเจริญ และคณะ, 2542)

9) ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของวัฒนธรรมโรงเรียนมีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอนของครู วัฒนธรรมองค์กรเป็นตัวแปรสำคัญประการหนึ่งที่สามารถอธิบายความแปรปรวนประสิทธิผลของโรงเรียนได้ ดังนั้นการสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมที่ดีในโรงเรียนจะส่งผลโดยอ้อมต่อประสิทธิผลของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ผลการศึกษาพบว่าระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อยู่ในระดับปานกลาง จึงควรให้ความสำคัญและส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษาในทุกด้านและเน้นหนักในด้านต่อไปนี้ คือ 1) ส่งเสริมให้ผู้บริหารมีโอกาสดูงานการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาวิสัยทัศน์ 2) การสร้างบรรยาภาครในสถานศึกษาให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยอาจยึดตามแนวทางกฎเกณฑ์ที่ 1 และ 2 ของ BBL 3) ส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาครูมืออาชีพตามโครงการคุปองพัฒนาครู 4) จัดหาทุนการศึกษาให้แก่นักเรียนที่เรียนดี ประพฤติดีเพื่อเสริมแรงในการเรียน 5) จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ครูต้องรู้จักและเข้าใจพื้นฐานนักเรียนของตนเองทุกคน

2. ผลการวิจัยที่พบว่าปัจจัยระดับนักเรียนคือการสนับสนุนของผู้ปกครอง พฤติกรรมด้านการเรียน และแรงจูงใจในการเรียน มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน รวมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนควรให้ความสำคัญวางนโยบายส่งเสริม สนับสนุนให้สอดคล้องกับปัจจัยดังกล่าว เช่น การจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง การส่งเสริมกิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน การส่งเสริมให้จัดทำระเบียบนักเรียนเป็นรายบุคคล การส่งเสริมความรู้แก่ครูด้านวินัยเชิงบวกเพื่อนำไปสร้างแรงจูงใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนสนใจเรียน การจัดหารางวัลหรือทุนการศึกษาแก่นักเรียนเพื่อเป็นแรงจูงใจในการเรียน ส่งเสริมและกำกับติดตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ส่งเสริมการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นทักษะชีวิตแก่นักเรียน อันจะนำไปสู่ประสิทธิผลการบริหารวิชาการของโรงเรียนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- [1] กัญญศิริ จันทร์เจริญและคณะ. (2542). บรรยายภาคการเรียนการสอนในวิทยาลัยเครือข่ายการศึกษาพยาบาลและสาธารณสุขภาคใต้ตามทัศนะของอาจารย์และนักศึกษา. (โครงการวิจัยตามนโยบายแผนงานวิจัยของเครือข่าย SC – Net ได้รับทุนสนับสนุนจากวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี). สงขลา : วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสงขลา.
- [2] ถาวร เล็งเอียด. (2550). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- [3] ประยูร ไชยวรรณ. (2548). ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- [4] ปราโมศ อิศโร. (2554). ภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผ่านการประเมินและรับรองคุณภาพจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ การศึกษา (สมศ.) ในรอบที่สอง มีผลการประเมินในระดับดีและดีมาก. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- [5] มนตรี รัตนจิตตปัญญา. (2554). ปัจจัยเชิงสาเหตุพหุระดับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- [6] รุ่งทิพย์ พรหมศิริ. (2549). ปัจจัยเชิงพหุระดับที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินตามโครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- [7] วิมล ประจักษ์จิต. (2554). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- [8] ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2555). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การใช้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐานเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการตัดสินผลการเรียนของผู้เรียนที่จบการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.
- [9] สมถวิล วิจิตรวรรณ, สุภมาส อังสุโชติ และรัชนีกุล ภิญโญภานูวัฒน์. (2553). การวิเคราะห์พหุระดับ : โปรแกรม HLM. กรุงเทพฯ : เจริญดีมั่นคงการพิมพ์.
- [10] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). สรุปข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา ปี 2556. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.